

ȘI A FOST HANUCA 5767...

Hanukiada 2006, prin prezența în comunități a „păstorilor de suflet“ ai coreliilor noastre - Marele Rabin *Menachem Hacoheh* și Rabinul *Abraham Ehrenfeld* - precum și a președintelui Federației, dr. *Aurel Vainer*, și a altor membri ai conducerii F.C.E.R., a dovedit că nu și-a pierdut nimic din atractivitatea sa. Decisă a fi „facultativă“ - respectiv, pe baza invitației făcute de comunități - cu mici excepții, „oprirea“ au fost cam tot atât de numeroase ca și în anii anteriori. Și, la fel ca în trecut, bucuria membrilor comunităților vizitate de a-i avea în rândul lor pe oaspeți a fost aceeași. Unul dintre itinerarii - la care au participat Marele Rabin *Menachem Hacoheh*, însoțit de prim-cantorul *Iosif Adler*, oficiantul de cult *Ghidu Bruchmaier* și vicepreședintele F.C.E.R., ing. *Paul Schwartz*, însoțit de directorul pentru Europa de Est al postului „Kol Israel“, *Noam Yaffe*, și fotoreporterul *Alexandru Cățina* - a cuprins comunități din MOLDOVA, TRANSILVANIA și CRIȘANA, ultima oprire fiind BANATUL. A fost o călătorie lungă, dar oboșala drumului a fost compensată de primirea călduroasă a gazdelor din toate orașele în care a poposit „echipa“ Hanukiadei.

Prima oprire: **Botoșani**. Comunitate mică, dar entuziasată, exemplul în acest sens fiind dat de însuși președintele ei, prof. *Iosif David*. După o scurtă vizită la Cimitirul Evreiesc, foarte bine întreținut, ne-am îndreptat către frumoasa sinagogă a orașului,

Lumina Sinagogii din IAȘI

Sinagoga, veche de peste 300 de ani, i-a primit într-o atmosferă de sărbătoare, cu toate luminile aprinse, pe sutele de enoriași și prieteni ai evreilor care au dorit să ia parte la Sărbătoarea Luminii. Au fost de față reprezentanți ai autorităților centrale și locale, ai cultelor, numeroși oameni de cultură, oaspeți din Israel. Președintele Comunității ieșene, ing. *Pincu Kaisermann*, i-a felicitat pe toți cei care, „vin să salute lumina“, lumina care se instalează în casa și sufletul fiecăruia, care ne dă speranța de mai bine. El a fost urmat de vicepreședintele F.C.E.R., ing. *Paul Schwartz*. A fost citit apoi mesajul Episcopiei Romano-Catolice, iar prof. dr. *D. Răduceanu*, un bun prieten al Comunității, a ținut să menționeze contribuția evreilor în viața culturală, științifică și economică a Iașului. După cuvântarea Marelui Rabin *Menachem Hacoheh*, ceremoniile au fost urmate de un program artistic de excepție, în cadrul căruia corul reunit al comunității și al studenților de la Academia de Muzică, precum și mai mulți soliști vocali și instrumentali au interpretat tradiționalele cântece de Hanuca și muzică klezmer.

PIATRA NEAMȚ

Nici un ac nu puteai arunca în Sinagoga Leipzig din Piatra Neamț, atât de mulți participanți s-au adunat să întâmpine Hanuca. În afara de enoriașii din localitate, din Târgu Neamț, de prof. *Iancu Wechsler* și ing. *Harry Vigdar*, de președinții Comunităților din Roman și Bacău (de unde au venit și minunatele feluri care au fost servite la prânz), de unii membri din comunitățile respective, au fost de față subprefectul *Vasile Șendrea*, alți reprezentanți ai administrației județene și locale, ai instituțiilor culturale, a numeroase culte și etnii. Salutându-i pe cei prezenți, președintele Comunității, ing. *Heinrich Solomon*, a vorbit despre semnificația sărbătorii de Hanuca, despre buna conviețuire a evreilor cu românii și cu celelalte minorități, dar și despre unele manifestări antisemite, negaționiste din România. Ceremoniile religioase au fost oficiate de prim-cantorul *Iosif Adler* și de oficiantul de cult *Ghidu Bruchmaier*. A vorbit apoi ing. *Paul Schwartz*. Un mesaj de gânduri bune a fost transmis și de pastorul baptist *Acsinte Liviu*. Programul artistic care a urmat - cu cântecele tradiționale de Hanuca - a fost pregătit de profesorii *Pavel Mocanu*, *Lucreția* și *Adrian Stroici* și interpretat de... neevrei - corul și orchestra elevilor Liceului de Artă „Victor Brauner“ și orchestra de mandoline a unei alte școli din apropierea orașului.

BOTOȘANI

Mulțumim concetățenilor noștri evrei pentru tot ce-au făcut pentru acest oraș

Ceremonia de Hanuca a fost deschisă de președintele Comunității, prof. *Iosif David*. Deschiderea *Aron Kodes-david*, rugăciunile rostite de Marele Rabin *Menachem Hacoheh* pentru România și statul Israel și cele tradiționale rostite de prim-cantorul *Iosif Adler* au fost urmate de momentul solemn al aprinderii primei lumânărele de Hanuca. Această parte a ceremoniei a fost repetată în toate comunitățile vizitate. A luat cuvântul ing. *Paul Schwartz*, vice-președintele F.C.E.R., care a predat apoi Comunității botoșăne un set de imagini și un CD despre activitatea F.C.E.R. și a înmănat președintelui Comunității evreiești și primarului municipiului un mesaj de felicitare al președintelui F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*, cu prilejul sărbătorii de Hanuca. (Pe parcursul Hanukiadei, fiecare comunitate a primit aceste fotografii, precum și mesajele președintelui F.C.E.R.).

„Mă simt onorat și emoționat că particip la această sărbătoare. Știu ce a făcut comunitatea evreiască pentru orașul Botoșani“, a declarat în cuvântul său, primarul *Cătălin Flutur*, care a recunoscut că a trăit alături de evreii botoșăneni și a învățat multe de la ei. Domnia-sa a precizat că se vor respecta toate prevederile legislației, inclusiv cea a retrocedării, și a arătat că au fost făcute importante retrocedări, atât private, cât și publice, în favoarea evreilor. El s-a angajat să obțină fonduri pentru păstrarea și refacerea clădirilor publice care aparțineau evreilor din localitate și să sistematizeze zona sinagogii. În același timp, vorbitorul a transmis și mesajul creștinilor din Botoșani și a declarat că primarul municipiului Botoșani va fi întotdeauna prietenul comunității evreiești. În același spirit, a vorbit și profesorul *G. Median*, muzeograf la Muzeul de Istorie. *Traian Apetrei*, directorul Teatrului „Mihai Eminescu“ și fost ziarist, consilier municipal, a arătat că în sarcina comunității locale se află reabilitarea centrului vechi al orașului, inclusiv clădirea Teatrului, construit în exclusivitate de evrei, și și-a exprimat speranța că acest lucru se va realiza cu ajutorul fondurilor europene. Marele Rabin *Menachem Hacoheh* a rostit pericopa de Hanuca.

Un mesaj de salut a fost transmis și de reprezentanții comunității ucrainene din oraș. În încheiere, formația de tineret, „Sirha Șalom“ a comunității a prezentat un frumos program de cântece de Hanuca. Ceremoniile de la Sinagogă au fost urmate de o masă dată de comunitate participanților. Gospodinele din Botoșani s-au întrecut în a oferi cele mai gustoase feluri din care nu a putut lipsi nici „specialitatea casei“, faimoasele *varenichi*.

TG. MUREȘ

Deși organizate în miezul zilei - din cauza vârstei înaintate a majorității enoriașilor, la ceremoniile de la Târgu Mureș, desfășurate în frumoasa sinagogă renovată din oraș, a participat un număr mare de membri ai comunității. Președintele *Alexandru Auscha* a deschis ceremoniile, i-a salut pe cei prezenți și a dat citire mesajului președintelui F.C.E.R., dr. *Aurel Vainer*. După cuvântul ing. *Paul Schwartz*, a urmat un scurt program artistic, prezentat de un grup de elevi ai Liceului de Artă din Târgu Mureș. Prezentă la ceremonii, *Smaranda Enache*, președintele Ligii „Pro Europa“, ne-a vorbit despre inițiativele comune ale Ligii cu comunitatea evreiască locală, cu care organizează comemorarea Holocaustului sau marcarea

„Kristallnacht“-ului, antrenând tot mai mulți elevi de la școlile târgumureșene. Dar sufletul acestei ceremonii a fost prim-cantorul *Iosif Adler*. După oficierea, împreună cu *Ghidu Bruchmaier*, a părții religioase a sărbătorii de Hanuca, prim-cantorul *Iosif Adler* a animat ceremonia, interpretând o serie de cântece tradiționale, antrenându-i pe toți cei prezenți în Sinagogă.

„Kristallnacht“-ului, antrenând tot mai mulți elevi de la școlile târgumureșene. Dar sufletul acestei ceremonii a fost prim-cantorul *Iosif Adler*. După oficierea, împreună cu *Ghidu Bruchmaier*, a părții religioase a sărbătorii de Hanuca, prim-cantorul *Iosif Adler* a animat ceremonia, interpretând o serie de cântece tradiționale, antrenându-i pe toți cei prezenți în Sinagogă.

Dublă sărbătoare la CLUJ-NAPOCA

Marcarea sărbătorii de Hanuca la Cluj-Napoca s-a desfășurat paralel cu marcarea a 120 de ani de la inaugurarea Sinagogii Neologe din acest oraș, singura care mai funcționează astăzi. În fața sinagogii arhipline, președintele interimar al Comunității, prof. univ. *Nicolae Kallos*, a deschis ceremoniile, a salut prezența reprezentanților cultelor greco-catolic și ortodox, a consulului S.U.A., dna *Ilse Heibron*, și a reprezentantului Consulatului Ungariei. Domnia-sa și

prof. *Ladislav Gyémant* au făcut apoi o trecere în revistă a istoriei sinagogii clujene și a Comunității evreiești din acest oraș, menționând contribuția rabinelor - atât neologi, cât și ortodocși - la menținerea și dezvoltarea vieții iudaice, cu referiri la tragedia Holocaustului care a dus la dispariția celei mai mari părți a comunității, precum și la reluarea vieții spirituale iudaice de după 1990, exemplu concludent fiind înființarea Institutului de Iudaistică. A fost transmis și mesajul Rabinului *Carmilly-Weinberger*, mentorul institutului, ultimul rabin al Clujului dinainte de Holocaust. După cuvintele rostite de ing. *Paul Schwartz* și Marele Rabin *Menachem Hacoheh*, a urmat un frumos program artistic - prezentat de Corul „Talmud Torah“, dirijat de prof. *Ecatarina Halmos*, și de formația Klezmer „Mazel Tov“.

ORADEA

Hanuca - prilej de rememorare a dirijorului Gyuri Vilan

„Mi-a fost de-a dreptul jenă, deoarece nu am avut loc să-i primesc pe toți care au vrut să asiste la sărbătorirea Hanucăi“, ne-a spus, cu regret în suflet, președintele Comunității orădene, ing. *Felix Teodor Koppelman*. Intr-adevăr, ca și în celelalte orașe, sinagoga mică (cea mare este în curs de renovare) s-a umplut până la refuz de enoriași și de invitați, din rândurile cărora n-au lipsit subprefectul *Todor Albert*, primarul *Petru Filip*, episcopul greco-catolic *Virgil Bercea*, alți înalți prelați ai diferitelor culte, reprezentanți ai partidelor politice, veterani de război, cadre militare în rezervă și în retragere, rectorul Universității din Oradea, profesori universitari și numeroși enoriași, dovadă a excelențelor relații pe care Comunitatea din Oradea le are cu populația majoritară, cu celelalte etnii, cu societatea civilă. În cuvântul de deschidere, președintele Comunității, ing. *Felix Koppelman*, a vorbit despre semnificația sărbătorii și a evocat amintirea conducătorului corului comunității, *Gyuri Vilan* z.l., cu angajamentul ca tradiția înconștientă de acesta să fie dusă mai departe. În Europa de astăzi, a mai spus președintele Comunității orădene, zece la sută din populație îl reprezintă minoritățile. Prin România, intră în U.E. minorități, inclusiv evreii. Tradițiile pe care

ȘIMLEU SILVANIEI

Vizită la Muzeul Holocaustului

vechea sinagogă și transformată, cu ajutorul Centrului de Istorie a Evreilor, prin eforturile deosebite ale dr. *Lya Benjamin* și dr. *Harry Kuller*, într-un muzeu al Holocaustului din Ardealul de Nord și din România. Întâmpinat de autoritățile locale, Marele Rabin a vizitat muzeul și, împreună cu prim-cantorul *Iosif Adler*, a ținut o slujbă de pomnire în memoria deportaților.

Ing. PAUL SCHWARTZ, vice-președintele F.C.E.R.

O viață dusă în demnitate și educația iudaică - preocupări ale F.C.E.R.

Hanuca - victoria spiritualității

Din discursurile rostite de Marele Rabin MENACHEM HACOHEH

● **BOTOȘANI**. Semnificația sărbătorii de Hanuca, tăcul luptei Macabeilor a fost, de fapt, victoria spiritualității iudaismului asupra materialismului atotcuprinzător al eleniștilor, asupra tendinței lor de hegemonie în cultură, de lichidare a celorlalte culturi și spiritualități. Elementul fundamental al iudaismului este ca fiecare să trăiască potrivit spiritualității proprii. Dumnezeu este unic. Dar poți ajunge la El pe căi diferite. Hanuca este, în același timp, victoria monoteismului iudaic, victoria luminii care a revenit în templu. Astăzi, se accentuează din ce în ce mai mult înclinația spre materialism. Vorbim cu bucurie despre viitorul Europei și despre faptul că și România, inclusiv evreii, își vor găsi locul în această mare familie, dar trebuie reținut că în cadrul acestei unități este necesară menținerea diversității. Ne pronunțăm pentru globalizarea economică, dar nu și pentru cea a ideilor. De Hanuca se aprind opt lumânări. Ele sunt așezate în aceeași linie, dar fiecare dintre ele dă o lumină distinctă, iar împreună luminează Hanuca. Acesta este simbolul existenței noastre - luminii paralele, diferite, dar cu același scop - de a aduce lumină pentru toți.

● **IAȘI**. Iașul este cunoscut pentru tradițiile sale iudaice, atât în viața religioasă, cât și culturală, pentru buna conviețuire dintre evrei și neevrei, dar și pentru momentele sumbre ale istoriei care nu trebuie uitate, nu pentru că nu se răzbuim, ci pentru că ele să nu se mai repete... Sărbătoarea de Hanuca este și simbolul confruntării dintre lumină și întuneric, ambele elemente lăsate de Dumnezeu pentru ca omul să lupte pentru alungarea întunericii... Din păcate, astăzi există persoane care vor să aducă întunericul înapoi, cei care neagă Holocaustul și vor distrugerea Israelului.

● **CLUJ**. De Hanuca, vorbim și despre simbolul focului. Focul are două semnificații: aduce lumină, ne încălzește, dar poate să aibă și efecte distructive, așa cum s-a întâmplat la Auschwitz. Hanuca în acest oraș are o semnificație specială, deoarece evreii de aici au suferit de pe urma focului. Deși la Cluj au existat două curente ale iudaismului, neologii și ortodocșii, care, de-a lungul timpului, au avut dispute, în timpul Holocaustului s-au înțeles, deoarece și-au dat seama că tragedia i-a lovit pe toți evreii. Astăzi, am rămas puțini evrei la Cluj. Nu știm dacă sunt neologi sau ortodocși, dar sunt cu toții evrei, conștienți că, pentru a supraviețui, trebuie să fie uniți. Vin la Cluj de două ori pe an, de Ziua Deportării Evreilor și de Hanuca. În primul caz, lumânările aprinse simbolizează memoria celor căzuți, în al doilea - speranța, faptul că poporul evreu a supraviețuit și trăiește.

● **ORADEA**. Dispariția lui Gyuri Vilan, supraviețuitor al Holocaustului, prietenul nostru, cel care a trecut în vecnicie de curând, a fost o mare pierdere... După Auschwitz ar fi putut domeni neîncercarea în oameni, dar atunci se pierde și încrederea în Dumnezeu. Hanuca se înscrie în contextul victoriei militare a Macabeilor împotriva selecțiilor, dar înțelepții noștri au apreciat că nu victoria militară trebuie sărbătorită, ci minunea uleiului, refacerea luminii. Dar Hanuca nu ne povestește numai trecutul, ci și prezentul, când evreii se confruntă din nou cu numeroase probleme - amenințarea iranului, terorismul, antisemitismul...

le aduc românii și minoritățile vor contribui la ridicarea prestigiului țării și la creșterea respectului Europei față de noi. Au rostit cuvântări Marele Rabin *Menachem Hacoheh* și ing. *Paul Schwartz*, vicepreședintele F.C.E.R. Mesaje de salut au fost rostite și de episcopul greco-catolic *Virgil Bercea* și de deputatul liberal de Bihor, *Cornel Popa*. Programul artistic care a urmat, prezentat de corul și orchestra Comunității, s-a desfășurat la nivelul unor formații de profesioniști, recompensat prin aplauzele furtunoase ale celor prezenți.

Itinerarul Hanukiadei a cuprins o oprire și la noul Muzeu al Holocaustului de la Șimleu Silvaniei, unde Marele Rabin *Menachem Hacoheh* a putut vedea felul în care, prin sponsorizarea oferită de *Alexandru Hecht*, evreu american originar din localitate, a fost salvată

vechea sinagogă și transformată, cu ajutorul Centrului de Istorie a Evreilor, prin eforturile deosebite ale dr. *Lya Benjamin* și dr. *Harry Kuller*, într-un muzeu al Holocaustului din Ardealul de Nord și din România. Întâmpinat de autoritățile locale, Marele Rabin a vizitat muzeul și, împreună cu prim-cantorul *Iosif Adler*, a ținut o slujbă de pomnire în memoria deportaților.

Ing. PAUL SCHWARTZ, vice-președintele F.C.E.R.

● Printre cele mai importante direcții de activitate ale Federației se înscriu ajutorul oferit vrăstnicilor pentru a-și duce viața în demnitate și atenția acordată educației iudaice [...]. Activitatea de conducere a F.C.E.R. se desfășoară pe baza principiilor democratice și ale deplinei transparențe, toate deciziile fiind luate în interesul populației evreiești, în conformitate cu legislația din România. Legea Cultelor a respectat toate cerințele comunității evreiești, inclusiv rămânerea în proprietatea ei a cimitirelor și sinagogilor. (Botoșani, Cluj, Oradea) ● Federația depune eforturi pentru a-și moderniza activitatea proprie și a comunităților, confruntându-se cu mari dificultăți, în condițiile existenței unui mic număr de evrei care trebuie să aibă grijă de întreaga moștenire iudaică lăsată de înaintași - de pildă, cele

prof. *Ladislav Gyémant* au făcut apoi o trecere în revistă a istoriei sinagogii clujene și a Comunității evreiești din acest oraș, menționând contribuția rabinelor - atât neologi, cât și ortodocși - la menținerea și dezvoltarea vieții iudaice, cu referiri la tragedia Holocaustului care a dus la dispariția celei mai mari părți a comunității, precum și la reluarea vieții spirituale iudaice de după 1990, exemplu concludent fiind înființarea Institutului de Iudaistică. A fost transmis și mesajul Rabinului *Carmilly-Weinberger*, mentorul institutului, ultimul rabin al Clujului dinainte de Holocaust. După cuvintele rostite de ing. *Paul Schwartz* și Marele Rabin *Menachem Hacoheh*, a urmat un frumos program artistic - prezentat de Corul „Talmud Torah“, dirijat de prof. *Ecatarina Halmos*, și de formația Klezmer „Mazel Tov“.

Hanuca - prilej de întâlnire interconfesională

La invitația președintelui Comunității Evreilor din Arad, ing. *Ionel Schlesinger*, au venit, în semn de amicitie, oaspeți reprezentând toate bisericile din municipiu, care au onorat debutul Sărbătorii Luminilor. Printre aceștia - *P.S. Timotei Șevciuc*, Episcopul Aradului, prieten constant al obștii. Corul comunității, coordonat de *Cornel Pusztai*, i-a întâmpinat pe invitați cu o serie de melodii tradiționale, după care a urmat un recital al Corului Liceului de Artă „Sabin Drăgoi“. Participanții la ceremonie au fost salutați de președintele Comunității. Domnia-sa a făcut un apel la unitatea tuturor religioșilor în combaterea fundamentalismului, pericol la adresa respectului și credinței autentice. La finalul întâlnirii, clericii prezenți și membrii Comitetului de Conducere al Comunității s-au întâlnit pentru o discuție preliminară referitoare la inițierea unui grup de dialog iudeo-creștin, pornind - așa cum sublinia președintele Comunității - de la „ecumenismul Avrahamic“, în care toate religiile monoteiste au șansa de a coexista, păstrându-și identitatea. S-a propus crearea Asociației „Creștini și evrei, împreună“ - formă de colaborare întâlnită atât în Austria, cât și în Ungaria. „Excludând orice fel de activitate misionară, se caută a se crea o bază solidă prin care oameni de ambele credințe pot să se ajute reciproc, prin mărturisirea credinței lor comune într-un Dumnezeu unic, în termeni proprii lor tradiții“. O asemenea asociație s-ar adresa atât persoanelor fizice, cât și juridice, interesate de promovarea unor valori umaniste universale. Lansarea unei asemenea idei, tocmai cu prilejul sărbătorii de Hanuca - când a fost salvat monoteismul - este oportună. Gogoșile (*svuganios*) și celelalte bunătăți preparate în excelentul Restaurant ritual al Comunității au destins atmosfera.

Ing. PAUL SCHWARTZ, vice-președintele F.C.E.R.

803 cimitire, dintre care 560 se află în localități în care nu mai trăiesc evrei. (*Iasi*) ● Federația nu și-ar putea desfășura munca în condiții bune fără sprijinul acordat de JOINT comunităților evreiești din România. Ea promovează ecumenismul, întreinând relații excelente cu celalalte culte. (*Piatra Neamț*) ● Guvernul își oferă tot sprijinul Federației, care, la rândul său, menține relații bune cu conducerea de stat, cu celelalte culte și minorități. (*Târgu Mureș*) ● Printre preocupările Federației figurează întreinerea de sinagogi și cimitire, combaterea negaționistilor Holocaustului, acordarea de ajutor celor vrăstnici, luarea de decizii făcându-se democratic, în deplină cunoștință a problemelor... Multumim celor care ne ajută la repararea de sinagogi și cimitire din orașele unde nu mai trăiesc decât câțiva evrei. (*Timișoara*)

Miracole de demult, miracole de azi

La o decantare a trăirilor Hanukiadei 5767, este revigorant să constată: ● Importanța întâlnirilor între conducerea centrală și oamenii din comunități ● lumina ecumenismului: pe lângă numărul mare de participanți evrei, prezența multor oficialități, reprezentanți ai unor culte, ai unor organizații ale minorităților naționale ● buna prestație a presei scrise și audio-vizuale locale ● bucuriile muzicii, oferite, în comunitățile mici, fără cor și instrumentiști, de *Radu Captari* (care a făcut și fotografii pentru revistă) și *Bogdan Solomonovici*; de corul Comunității din Bacău, dirijată de *Mariana Herman*; de tinerii evrei bucureșteni, întâlniți, la Fălcișeni, însoțindu-ne până la Bacău.

Grupul nostru a fost compus din: dr. *Aurel Vainer*, președintele F.C.E.R., ing. *Albert Kupferberg*, secretar general (organizatorului și supervizorului bunei desfășurări, la minut și secundă, a fiecărui popas), Rabinul *Abraham Ehrenfeld*, ing. *Rudy Marcovici*, șeful Cancelariei Președintelui. Participante de onoare la Hanukiadă au fost doamnele *Anette Vainer*, *Mona Kupferberg* și *Rița Ehrenfeld*.

La Rădăuți și Bacău, serviciul divin a fost asigurat de oficianții de cult prof. *Iancu Isidor* și, respectiv, ing. *Heinrich Brief*. Sentimente dominante: ● reușitele conducătorilor de comunități și ale colaboratorilor lor pentru ca „filmul“ evenimentului să „iasă bine“, nu de puține ori - la superlativ ● forța de atracție a sărbătorii. La Petroșani au venit patru evrei din Lupeni; la Craiova - oameni din Tr. Severin și Rm. Vlcea; la Deva - singurul evreu din Gherla; la Dej - o supraviețuitoare de la Auschwitz din Sighet ș.a.

A existat și un laitmotiv al sărbătorii: pe traseul nostru - **PIEȘTI, CRAIOVA, PETROȘANI, DEVA, ALBA IULIA, DEJ, BISTRITĂ, VĂTRA DORNEI, FĂLCIȘENI, SUCEAVA, RĂDAUȚI, BACĂU** -, ing. *Albert Kupferberg* a citit felicitarea de Hanuca adresată comunităților din România de liderii laici și spirituali ai Federației, dr. *Aurel Vainer* și Marele Rabin *Menachem Hacoheh*, și a oferit în dar fotografii cu imagini din viața comunitară din România și Israel însoțite de un CD cu aceleași teme (realizator - *Sergiu Iczkovic*).

De ce nu sărbătorim victoria militară, ci victoria spirituală de acum circa 2400 de ani? De ce aprindem în sens ascendent cele opt lumințe ale Hanukiei? De ce ne celebrăm personalități, ci idei? În ce constă esența monoteismului? De ce, pentru

ing. *Albert Kupferberg*, secretar general al F.C.E.R.

ing. *Albert Kupferberg*, secretar general al F.C.E.R.

evrei, istoria este, mereu, actualitate? Ce înseamnă să lupți pentru a fi tu însuși, pentru libertatea de a-ți respecta Legea, cultura, valorile? Au fost nucleul cuvântărilor, din care publicăm extrase. Însemnările cu momente de viață din comunități, surprinse de reporter, ar putea alcătui o carte. Atâtea familii evreiești, atâtea generații, de la prunci la bunici, atâtea destine...

Aș fi vrut să scriu despre luările de cuvânt ale invitaților speciali la Rădăuți, deputatul *Aurel Olăreanu* și reprezentantul guvernamental în teritoriul pentru minorități naționale, *Vladimir Hapenciu*; ale unor autorități locale la Vărf: prefeți și subprefeți, primari de municipii, ierarhi ai diferitelor culte, intelectuali, prieteni ai comunităților. Aș fi vrut să-i cunosc mai bine pe cei doi membri simpatizanți ai Comunității din Rădăuți, personalități culturale sucevane, care și-au primit titlul de Hanuca. Imi pare rău că, din lipsă de spațiu, nu pot da numele tuturor cărturarilor de prestigiu care ne-au onorat cu participarea și luările de cuvânt în atâtea comunități.

M-au impresionat conotațiile din unghi contemporan ale sărbătorii de Hanuca făcute de prof. univ. dr. *Corneliu Sabetay*, președintele Comunității craiovene, dr. *Sorin Golda*, președintele Comunității sucevane, ing. *Izu Butnaru*, secretarul Comunității băcăuane ș.a.

Hanuca - în comunități din țară

Iosif Schwartz, secretar, au fost profund impresionati de gestul coristenilor. Este deja a treia oară când președintele Comunității timișorene, dr. *Paul Costin*, împreună cu membri ai conducerii Comunității și câțiva tineri, merg la Lugoj pentru a celebra împreună această sărbătoare. Întâlnirea, găzduită în mod obișnuit în casa de rugăciuni, reprezintă mereu o revedere așteptată cu nerăbdare de ambele părți. De această dată, deschiderea porților sinagogii a sportit emoția acestui eveniment. (L.F.)

● **SIBIU**. Hanuca a fost marcată printr-o ceremonie religioasă, o tratare tradițională și muzică. Președintele Comunității, ing. *Otto Deutsch*, a evocat semnificația și simbolurile sărbătorii. Serviciul divin a fost oficiat de dr. *Arnold Rievel*. Participanții au ascultat apoi un concert de cântece evreiești, înregistrat pe DVD în Sinagoga din Amsterdam, interpretate de trei rabini. (*Coresp.*)

● **BRAȘOV**. „A fost un spectacol cu o sală arhiplină, un concert extraordinar, în care s-a aprins cea de-a doua lumânare de Hanuca. Un copil a aprins șamesul și alți doi - *Hanukia*. A fost un regal“, a spus președintele Comunității, ing. *Tiberiu Roth*. ● **PIEȘTI**. Comunitatea evreilor pieșteni i-a avut ca oaspeți pe directorul zonal al JOINT, *Jorge Diener*, și pe reprezentantul permanent al JOINT în România, *Israel Sabag*, împreună cu o echipă a tineretului evreu bucureștan, condusă de *Erwin Șimșensohn*, membru în Comitetul Director al F.C.E.R. Au participat primarul Municipiului Piești, *Emil Calotă*, numeroși membri ai Comunității, inclusiv ai obștii din Sinaia, *Tărgoviște* și Cămpina. Programul artistic adevcat sărbătorii a fost realizat de Corul „Diversimento“ al Liceului de Artă, condus de prof. *Amalia Secrețanu*, și chitaristul *Alexandru Amatis Chifu*. Presa locală a reflectat pe larg evenimentul. (I.D.)

Redobândirea stării de normalitate

[...] Minunea fundamentală a Hanucăi este lumina. Lumina este actul genezei lumii. De atunci, avem două alternative de viață: lumină și întuneric. Toți creștinii în Dumnezeu Unic, creștini și musulmani, se trag din patriarhii biblici. Noi suntem adepții înțelegerii dintre oameni, indiferent de etnie și confesiune. Porțile sinagogilor noastre sunt deschise pentru toți. La nevoie, însă, poporul evreu știe să folosească mijloace militare pentru a-și apăra existența națională, statală [...]. Unul dintre cadourile făcute de Parlamentul României în aceste zile de Hanuca a fost promulgarea Legii libertății religioase și a cultelor. Anul acesta, în zilele de Hanuca, marcăm 17 ani de la revoluția din '89, Ziua Minorităților Naționale, primirea pașaportului de intrare a României în U.E. [...] Hanuca înseamnă redobândirea stării de normalitate, credința în justiție și șansa de a câștiga, în numele ei, bucuria de viață, a cărei esență e lumina.

Rabinul ABRAHAM EHRENFELD

Spiritul Macabeilor trăiește în noi

Învățătura noastră fundamentală este Toră. În numele ei este cuprins cuvântul *Or - lumină* [...]. Luminile de Hanuca amintesc de minunea pe care a făcut-o Dumnezeu cu noi, dând pe cei mulți în mâna celor puțini. Dacă ar fi luat în considerare numai realitatea exterioară, n-am fi pornit la luptă. Dar, din toate timpurile până azi, evreii trăiesc în supraprealitate, atestată de întreaga noastră istorie, de sărbătorile noastre [...]. Renașterea Statului Israel actual este încă o minune și spiritul Macabeilor trăiește în noi. Luptăm, de 58 de ani, pentru dreptul nostru la existență statală. Hanuca este un prilej să ne rugăm pentru eliberarea celor trei soldați israelieni prizonieri trăind în întuneric. Hilel a susținut ca lumânările să fie aprinse în mod ascendent pentru că, prin ele, ne înălțăm în sfințenie.

Ing. ALBERT KUPFERBERG, secretar general al F.C.E.R.

Celebrarea spiritului umanist

comunitatea evreilor români, care, în pofida drasticei diminuări numerice, a puținelor resurse materiale, găsind mereu potențial uman pentru a dovedi că suntem o comunitate vie, dinamică [...] Ceea ce mi se pare impresionant de Sărbătoarea Luminii este că, în același timp în care noi, aici, aprindem lumânările de Hanuca, acestea se aprind în sinagogile, în casele evreiești de pe tot globul.

ERWIN ȘIMȘENSOHN, membru în Comitetul Director al F.C.E.R.

Supraviețuirea stă în mâinile noastre</